

De commissie constateert bij punt 281 dat er meer aandacht bestaat voor kwaliteit, dat dit een prominentere rol heeft gekregen in de uitingen van accountantsorganisaties (het eerste niveau) en dat het kwaliteitsbewustzijn steeds meer onderdeel uitmaakt van de waarden van medewerkers en partners (het tweede niveau). Tegelijkertijd plaatst de commissie bij punt 281 kanttekeningen over de richting van de cultuurverandering en de duurzame borging. De commissie heeft de indruk gekregen dat een kwaliteitsgerichtheid als onderdeel van de cultuurverandering vooralsnog gestimuleerd wordt door te appelleren aan de extrinsieke motivatie van medewerkers en partners, bijvoorbeeld door te werken met bonussen en malussen (the carrot and the stick).

Reflectie: Er zijn accountantsorganisaties die niet werken met een partnermodel, noch met bonussen en malussen in de controlepraktijk. Dit geldt ook voor ABAB Accountants en Adviseurs. De extern accountants zijn, net als alle andere medewerkers, gewoon in loondienst. Naast ABAB Accountants en Adviseurs geldt dit naar mijn overtuiging ook voor diverse andere (grote) accountantsorganisaties uit de top 15.

Bij punt 293 stelt de commissie dat zij heeft vastgesteld dat accountantsorganisaties (ook in relatie tot hun internationale netwerk, daar waar aanwezig) niet uitblinken in transparante juridische en vennootschappelijke structuren.

Reflectie: De algemeenheid van deze stelling doet geen recht aan accountantsorganisaties die volstrekt helder zijn over hun juridische en vennootschappelijke structuur. Dit geldt voor vele accountantsorganisaties, zoals ABAB Accountants en Adviseurs. Ik verwijs hiervoor graag naar het transparantieverlag wat ieder jaar wordt gepubliceerd op onze website. Daaruit valt ook op te maken dat de eigendomsverhoudingen en de kapitaalstructuur niet leiden tot een eenzijdige focus op winst en geen belemmering vormen voor een op kwaliteit gerichte cultuur en personeelsbeleid.

Bij punt 294 schrijft de commissie dat het bestuur van een accountantsorganisatie zich dient te richten naar het (lange termijn) belang van de onderneming met inachtneming van de belangen van de andere stakeholders. Een hoge kwaliteit van de wettelijke controle dient daarvan evident onderdeel uit te maken. De commissie meent dat besluiten die direct of indirect raken aan de door de accountantsorganisaties te leveren kwaliteit voorbehouden dienen te zijn aan de raad van bestuur. Dit geldt in ieder geval volgens de commissie voor besluiten ten aanzien van de opzet en de werking van het kwaliteitsbeheersingssysteem, het belonings- en winstverdelingsmodel en significante investeringsbeslissingen.

Bij punt 295 en punt 23 van de samenvatting schrijft de commissie dat de meerderheid van het Nederlandse orgaan dat het beleid van een accountantsorganisatie uiteindelijk bepaalt - dit kan de raad van bestuur van de vergunning houdende accountantsorganisatie maar ook de raad van bestuur van een holding zijn – moet bestaan uit controlerende accountants. Dit om te voorkomen dat het belang van een kwalitatief goede wettelijke controle onvoldoende erkend wordt en niet wordt overvleugeld door bijvoorbeeld een meer commercieel georiënteerde cultuur bij de adviesorganisatie.

Reflectie: Dit is naar mijn geregeld bij wet in de Wet toezicht accountantsorganisaties (19 januari 2006). In artikel 16 en 16a van de Wet toezicht accountantsorganisaties staat het volgende:

Artikel 16

De natuurlijke personen die het dagelijks beleid van de accountantsorganisatie bepalen, zijn deskundig ten aanzien van het stelsel van kwaliteitsbeheersing van de accountantsorganisatie. Het dagelijks beleid van de accountantsorganisatie wordt in meerderheid bepaald door accountantsorganisaties, auditkantoren of door natuurlijke personen die voldoen aan de krachtens artikel 25 te stellen regels inzake vakbekwaamheid van externe accountants of regels die daaraan gelijkwaardig zijn. Indien het dagelijks beleid van de accountantsorganisatie door twee personen wordt bepaald, voldoet ten minste een van deze personen aan deze regels.

Artikel 16a

De meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie wordt gehouden door accountantsorganisaties, auditkantoren, of natuurlijke personen die voldoen aan de krachtens artikel 25 te stellen regels inzake vakbekwaamheid van externe accountants of aan regels die daaraan gelijkwaardig zijn.

Dat de meerderheid (van stemmen) moet bestaan uit accountants is dus (al) het geval. Echter, de commissie gebruikt het woord *controlerend* accountant. Wat met het woord *controlerend* wordt bedoeld, is mij niet duidelijk. Als de commissie bedoelt ingeschreven als extern accountant in het kader van de Wta en derhalve bevoegd tot het tekenen van controleverklaringen, is dat naar mijn mening niet nodig als voorwaarde. Een ingeschreven extern accountant dient voldoende actief te zijn als tekenend extern accountant om zijn vak als extern accountant goed uit te kunnen oefenen. Dat gaat dan automatisch ten koste van de resterende tijd om de accountantsorganisatie te besturen. Het is in mijn overtuiging wenselijker dat een bestuurder/beleidsbepaler van een accountantsorganisatie (vanaf een bepaalde omvang), niet actief is (als voorwaarde) als extern accountant, maar bestuurt en intensief focus heeft op het kwaliteitsbeleid. De bestuurder/beleidsbepaler is verantwoordelijk voor de opzet en werking van het kwaliteitsbeleid en wordt hierbij ondersteund door de afdeling Compliance en de afdeling Bureau Vaktechniek.

Ik stel het op prijs dat de commissie in de definitieve rapportage rekenschap geeft van bovenstaande reflecties. Uiteraard ben ik bereid een nadere toelichting te geven indien gewenst.